

HÌNH TƯỢNG GANESHA TRONG VĂN HÓA ẤN ĐỘ

ThS. Nguyễn Thị Tâm Anh¹

TÓM TẮT

Nằm trong khu vực châu Á, Ấn Độ được cả thế giới biết đến bởi đây là một trong số hiếm quốc gia có nền văn hóa lớn trên thế giới. Nói đến Ấn Độ, chúng ta nghĩ ngay đến thế giới thần thoại kì ảo tồn tại, ở đó, những thần thoại gắn liền với tín ngưỡng thờ các vị thần, từ Brahma (Đấng sáng tạo), Shiva (Đấng hủy diệt), Vishnu (Đấng bảo tồn) đến Parvati, Agni, Surya.... Trong đó, Ganesha, vị thần mình người đầu voi, là dễ nhận biết và đáng yêu nhất trong hệ thống thần Hindu. Ganesha là một vị thần Ấn Độ giáo được tôn sùng phổ biến trên nhiều lĩnh vực, có nhiều giai thoại về gốc tích của vị thần toàn năng này. Người ta coi Ganesha là vị phúc thần ban nhiều điều tốt lành, vì vậy vị thần này ngoài Ấn Độ còn được nhân dân nhiều nơi ở các nước châu Á tôn thờ như Java, Tây Tạng, Nhật Bản...

ABSTRACT

Located in Asia, India is known the world because this is one of the few countries with cultures in the world. Speaking to India, we think of the virtual world exists mythical period, in which the myths associated with the cult of the gods, from Brahma, Shiva, Vishnu to Parvati, Agni, Surya .... Among them, Ganesha, is easily recognizable and cherished in deity Hindu system. Ganesha is a Hindu deity revered popular in many areas, there are many anecdotes about the origins of this all-powerful deity. It is considered the god Ganesha is the well-being good things, so this deity outside India also people in parts of Asia worship as Java, Tibet, Japan ...

DẪN NHẬP

Nằm trong khu vực châu Á, Ấn Độ được cả thế giới biết đến bởi đây là một trong số hiếm quốc gia có nền văn hóa lớn trên thế giới. Với bản sắc văn hóa vô cùng độc đáo, phong phú và đa dạng, Ấn Độ dường như bất tận mở ra những cánh cửa bí ẩn đem lại vô số điều thú vị. Có thể nói, ít có một đất nước nào trên thế giới lại sản sinh nhiều anh hùng ca, nhiều sử thi như đất nước Ấn Độ. Những nhà nghiên cứu nói rằng ở Ấn, tôn giáo “đọc” cho văn học “chép”. Gần như toàn bộ các tác phẩm văn học Ấn, theo cách này hay cách khác, đều liên quan đến đề tài tôn giáo, thể hiện những tư tưởng tôn giáo.

Nói đến Ấn Độ, chúng ta nghĩ ngay đến thế giới thần thoại kì ảo tồn tại, ở đó,

những thần thoại gắn liền với tín ngưỡng thờ các vị thần, từ Brahma (Đấng sáng tạo), Shiva (Đấng hủy diệt), Vishnu (Đấng bảo tồn) đến Parvati, Agni, Surya.... Trong đó, Ganesha, vị thần mình người đầu voi, là dễ nhận biết và đáng yêu nhất trong hệ thống thần Hindu. Ganesha là một vị thần Ấn Độ giáo được tôn sùng phổ biến trên nhiều lĩnh vực, có nhiều giai thoại về gốc tích của vị thần toàn năng này. Thần có nhiều quyền năng, có thể đẩy lùi mọi trở ngại khó khăn, ban điều tốt lành, là hiện thân của sự thông minh và thịnh vượng. Người ta coi Ganesha là vị phúc thần ban nhiều điều tốt lành, vì vậy vị thần này ngoài Ấn Độ còn được nhân dân nhiều nơi ở các nước châu Á tôn thờ như Java, Tây

¹Giảng viên CH, Khoa XHH-CTXH-ĐNA, Trường ĐH Mở Tp. HCM.

Tạng, Nhật Bản...

Cảm nhận sự đa dạng, đầy màu sắc ở vị thần này so với các vị thần khác trong hệ thống thần Hindu mà chúng tôi chọn đề tài **“Hình tượng Ganesha trong văn hóa Ấn Độ”**. Với sự tổng hợp các nguồn tư liệu trên mạng thông tin, sách báo... chúng tôi mạo muội ghi lại thành một tập hợp các yếu tố về thần Ganesha, mong rằng sẽ chuyển tải được vài tư liệu thú vị, giúp hiểu và yêu thêm nền văn hóa của dòng sông Hằng huyền bí.

Trong phạm vi tiểu luận này, chúng tôi nghiên cứu hình tượng Ganesha như một biểu tượng văn hóa trên vùng đất Ấn. Theo Từ điển Bách khoa Văn hóa học, khái niệm biểu tượng được hiểu là “Một loại kí hiệu đặc biệt, thể hiện nội dung thực tế của một điều nào đó. Biểu tượng văn hóa khác với kí hiệu thông thường ở chỗ chứa đựng tâm lý với tồn tại mà nó biểu trưng”.

Nguồn gốc của biểu tượng gắn liền với khả năng nhận thức của con người trong lịch sử. Thời nguyên thủy, đời sống tinh thần của con người bị chi phối bởi những tín ngưỡng thần bí, các cử chỉ, hình vẽ hiện diện cho ma thuật đều được xem như biểu tượng. Sau này, biểu tượng được tôn giáo, nghệ thuật và những hình thức văn hóa khác kế thừa.

Hình tượng Ganesha được thể hiện là vị thần mình người và đầu voi. Voi vốn là động vật quen thuộc, đóng vai trò quan trọng trong văn hóa của khu vực Nam Á và Đông Nam Á. Voi xuất hiện trong các câu chuyện thần thoại Jataka và Panchatantra. Voi là biểu tượng của vật linh trong Ấn Độ giáo, nó là vật cưỡi của thần Indra (thần Sấm sét – thần Chiến tranh hay thần Hộ mệnh, gọi chung là Dikapala). Chính vì thế, hình tượng voi được thể hiện rất phong phú, sinh động với nhiều tư thế khác nhau, khi tả thực thì nó sống động như con vật thực tế; khi linh hóa thì nó có nhiều đầu, lắm ngà, trang sức rực rỡ, mang ý nghĩa

tôn giáo. Ở đây, giới hạn là chỉ nghiên cứu biểu tượng voi với vai trò thiêng liêng của nó trong tôn giáo thể hiện dưới hình dạng thần Ganesha.

1. HÌNH TƯỢNG GANESHA TRONG THÂN THOẠI ẤN

Là một vị thần rất được yêu mến, Ganesha chỉ hiện diện trong các chùa chiền tôn nghiêm hay trong các miếu thờ, nơi mà ân huệ của ông được ban phát từ thế giới của những vị thần. Ganesha là chúa tể của sự bắt đầu, dẫn đường cho cuộc sống của chúng ta để có thể đến với Pháp giáo. Trong những bộ kinh Hindu, đề cập rất nhiều đến việc sinh của thần Ganesha.

Được nhiều người biết đến là điển tích được đề cập trong Purana Shiva. Bộ kinh này miêu tả rằng Ganesha là con trai của nữ thần Parvati và Shiva, nhưng chỉ do mình nữ thần Parvati tạo ra. Purana Shiva kể rằng trong một lần nữ thần Parvati tắm, để đảm bảo cho sự riêng tư của mình thì nữ thần đã lấy những chất bản từ cơ thể mình để tạo ra một cậu bé khô ngô và bảo cậu bé canh cho nữ thần tắm. Thần Shiva trở về nhà và đi vào thăm vợ thì bất ngờ bị một cậu bé ngăn cản. Thần Shiva không biết đó là con trai của mình nên đã tức giận và chém đầu cậu bé. Khi Parvati tắm xong, thấy con trai mình bị mất đầu đã rất đau khổ và giận chồng. Thần Shiva sai đoàn tùy tùng của mình (gana) đi bắt về một sinh vật đang ngủ mà mặt quay về hướng Bắc. Đoàn tùy tùng đã đem về một con voi. Thần Shiva lấy đầu con voi ấy để bù vào cho con trai và thổi sự sống vào. Kết quả là thần Ganesha có dạng mình người đầu voi và Shiva đã giao cho con trai nhiệm vụ lãnh đạo (pati) đoàn tùy tùng kia (vì thế mà Ganesha còn được gọi là Ganapati).

Một điển tích khác ít đại chúng hơn tìm thấy trong Brahma Vaivarta Purana mô tả rằng Parvati muốn có một đứa con trai. Shiva đã bày cho Parvati cách thực hiện “punyaka vrata” trong một năm nhằm thuyết phục thần Vishnu đồng ý cho nàng

có con. Khi đứa trẻ được sinh ra (là một hóa thân của thần Krishna), Parvati sung sướng tổ chức đại tiệc nhân sự kiện này. Các thần đều đến chúc mừng và nhìn ngắm đứa bé. Thần Shani, là con trai thần Surya (thần Mặt trời), cũng hiện diện nhưng lại từ chối nhìn đứa bé. Thấy cách cư xử khác lạ thế, thần Parvati liền hỏi lý do thì Shani bảo rằng thần sẽ gây hại cho đứa trẻ nếu nhìn vào nó. Tuy vậy, Parvati vẫn khăng khăng kêu thần Shani ngắm đứa bé và ngay lập tức đứa bé bị đứt rời cái đầu khi ánh mắt của Shani nhìn vào. Tất cả các vị thần đều tiếc thương, thần Vishnu liền đến bờ sông Pushpabhadra và mang về đầu của một con voi con gắn vào mình đứa bé và hồi sinh cho đứa bé. Từ đó mà thần Ganesha có dạng mình người đầu voi.

Bên cạnh đó, một mẫu thần thoại còn nói rằng Ganesha được tạo ra trực tiếp bởi tiếng cười của thần Shiva, nhưng sau đó thì Shiva lại lấy làm lo lắng vì Ganesha quá quyến rũ. Thần đã nguyện rửa cho Ganesha có đầu của một con voi và cái bụng to béo.

Những biểu tượng thường thấy của Ganesha gồm: vỏ ốc xà cừ, gậy nhọn, cái riêu, thòng lọng, đĩa kẹo Modaka, cái trượng, dao găm, tràng hạt nguyện cầu, mũi tên bằng hoa, bình mật, hoa sen, cung tên bằng đường mía, đàn lute, nhánh lúa, thắt lưng rắn mang bành, bình nước, đỉnh ba, nhánh cây ước, ngà vỡ, củ cải, vật cưỡi là con chuột, chữ “vạn” ở tay phải....

Cái đầu voi của Ganesha tượng trưng cho sự thịnh vượng, vận may, sức mạnh, và lòng dũng cảm của một con người có tri thức. Cái đầu voi ấy còn biểu hiện cho sự khôn ngoan của một con voi. Cái tai lớn để sàng lọc những điều tốt và xấu, dù thần nghe được tất cả nhưng chỉ giữ lại những điều tốt đẹp và cái tai lớn kia còn lưu tâm đến mọi lời nguyện cầu của con người. Còn thân mình người của thần Ganesha biểu hiện cho sự phân biệt (viveka), nó có thể làm được những việc lớn lao, nặng

nhọc và nó cũng thật uyển chuyển, nhẹ nhàng khi thực hiện những việc tỉ mỉ, tinh tế. Thân mình này có tính chất tượng trưng cho trí tuệ và năng lực suy xét của thần. Ngay cả đến chiếc thắt lưng bằng con rắn mang bành cũng là một vật đại diện cho năng lượng nội tại đáng kính nể của thần.

Thần Ganesha thường để tay trong tư thế bảo vệ và chở che, tay còn lại thần giữ kẹo modaka tượng trưng cho sự ngọt ngào của bản thân. Chiếc thòng lọng hay cầm của thần thể hiện những khát vọng của con người, gây nhọn của thần là vũ khí nhằm thúc đẩy con người hướng tới sự công bằng và sự thật. Với gậy nhọn, thần có thể đẩy lùi và đập tan những chướng ngại. Cái bụng to phình của thần Ganesha là biểu hiện của lòng khoan dung, rộng rãi; hơn nữa, cái bụng ấy còn nuốt những nỗi đau đớn của con người trong vũ trụ và bảo vệ thế giới.

Một khía cạnh hấp dẫn khác là việc thần Ganesha có một chiếc ngà bị vỡ (điều này dẫn đến thần có tên gọi là Ekdanta, “Ek” là “một” và “danta” là “răng”). Xoay quanh câu chuyện về chiếc ngà vỡ này, có vài lời chú thích khá thú vị:

- Trong một lần Parashurama - một trong những môn đệ thân tín của Shiva đến thăm thần. Parashurama nhìn thấy Ganesha đang bảo vệ cho Shiva ngủ. Ganesha kiên quyết phản đối Parashurama không cho vào trong. Parashurama vẫn nài nỉ, và quân của ông ta bắt đầu gây chiến. Ganesha có lợi thế hơn, đã quán Parashurama trong thân và xoay vòng khiến Parashurama gần như bất tỉnh. Để phản kháng Parashurama đã ném cái riêu vào Ganesha. Ganesha nhận ra được vũ khí của cha mình (Shiva đã cho Parashurama) nên bày tỏ sự nhún nhường, khuất phục bằng cách cắt đứt một cái ngà của mình đi. Đó là lý do tại sao Ganesha có một ngà gãy.
- Một chú thích khác kể lại rằng

Ganesha được đề nghị là người viết anh hùng ca Mahabharata, và người đọc chính tả cho thần là hiền nhân Vyasa. Khi nhận trọng trách lớn lao và ý nghĩa này, Ganesha nhận thấy không có cây bút bình thường nào tương xứng để làm nhiệm vụ. Và bởi thế mà thần Ganesha đã bẻ gãy một cái ngà của mình để làm bút. Bài học đề xuất ở đây là kiến thức và phạt pháp cực kỳ quan trọng, đáng để hy sinh lòng kiêu hãnh và sắc đẹp để đạt được.

- Trong một phiên bản Sankrit cổ khác tên “Shishupalvadha” đề cập rằng Ganesha bị tước bỏ ngà voi bởi Ravana kiêu ngạo (một nhân vật hung ác trong sử thi Ramayana). Ravana bẻ ngà voi của Ganesha để

làm những khuyên tai bằng ngà cho người đẹp thành Lanka (nàng Seda).

Ganesha còn được đồng nhất với câu chú AUM của Hindu giáo. Thần được xem là hiện thân của âm thanh nguyên thủy “OM”. Trong Mandukya-Upanisad, chữ “OM” được phân tích thành những yếu tố phát thanh, theo đó thì chữ O được coi như một tổ hợp của hai chữ A và U; như vậy, chúng ta hiện có 3 yếu tố là: A, U, M. “OM” đã là biểu thức cao nhất của tâm thức thì 3 yếu tố ấy được xem như 3 trình độ của tâm thức, hiểu như sau “A” được xem như tâm thức thức tỉnh; “U” được xem như tâm thức mơ màng; và “M” được xem như tâm thức ngủ say. Còn OM, đã là toàn bộ, thì đó là tình trạng của tâm thức vũ trụ, hay là tình trạng thứ tư, nó bao gồm tất cả và vượt quá mọi biểu thức. Đó là tâm

Đầu thần Ganesha theo hình ký hiệu AUM

Ký hiệu AUM

thức của chiều thứ tư. Và người dân Ấn tin rằng hình dạng đầu thần Ganesha như ký hiệu của âm “AUM” linh thánh.

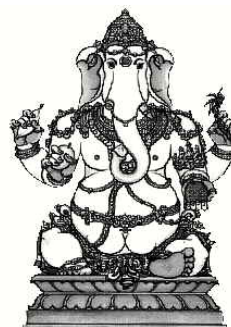
2. HÌNH TƯỢNG GANESHA TRONG NGHỆ THUẬT ẤN

Đối với những người Hindu, liên lạc với Ganesha rất dễ, thần là biểu tượng của sự khoan dung cho tội lỗi và thiếu sót của chúng ta, là sự thông tuệ của nhân loại. Ganesha lớn lao đến nỗi không thể được định nghĩa bằng bất cứ một khái niệm đơn lẻ nào và vì vậy thần có thể được miêu tả ở rất nhiều dạng. Thần có thể là một trong các dạng đó, thần cũng có thể là mọi dạng. Như vậy, có thể thấy Ganesha là một hình tượng đại chúng trong nghệ thuật Ấn Độ. Việc khắc họa mô típ thần Ganesha rất

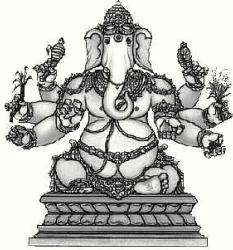
phong phú và đa dạng, có thể mô tả trong tư thế đứng, ngồi, đang khiêu vũ, chơi với gia đình, chống lại những điều xấu...

2.1. 32 dạng thức của thần Ganesha

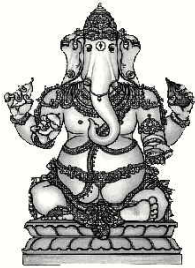
Trong Mudgala Purana, một văn bản cổ nói về thần Ganesha, đưa ra 32 dạng thức thường được sử dụng trong nghệ thuật tạo hình ở Ấn. Chúng tôi sẽ trình bày vắn tắt những dạng này:

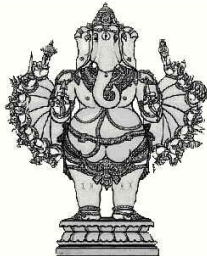
1. Bala Ganapati: là vị thần giống trẻ con với sắc vàng. Ông cầm 1 trái chuối, 1 trái xoài, 1 cây mía, 1 trái mít trong tay, tất cả thể hiện sự dồi dào, màu mỡ của trái đất, cái vòi thì đang ngậm những viên kẹo modaka ngọt ngào.

2. Taruna Ganapati: với 8 tay, vị thần trẻ trung, cầm giữ 1 dây thòng lọng và 1 cây nhọn, kẹo modaka, táo rừng, trái gioi, cái ngà gãy, 1 nhánh lúa, 1 thân cây mía. Thần có màu đỏ tươi thể hiện sự sung mãn của tuổi trẻ.

3. Bhakti Ganapati: sáng ngời như trăng tròn mùa thu hoạch và đeo vòng hoa. Bhakti Ganapati rất thân thiện đối với người mộ đạo, thật sự được coi là rất đáng yêu. Ông cầm 1 quả chuối, xoài, dứa và 1 tô bánh bột sắn ngọt ngào.

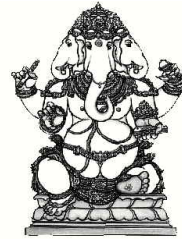

4. Vira Ganapati: là 1 chiến binh dũng cảm, Vira Ganapati mang 1 tư thế oai vệ. 16 tay của ông tua tủa đầy những vũ khí, những biểu tượng của sức mạnh về tinh thần: 1 cây nhọn, đĩa, cung, tên, kiếm, khiên, giáo, gậy, rìu chiến, đinh ba

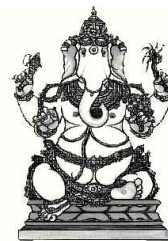
và nhiều thứ khác.

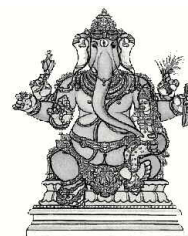
5. Shakti Ganapati: có 4 tay và ngồi với 1 trong những shaktis trên đầu gối, Shakti Ganapati, là vị thần sức mạnh, với màu cam đỏ, canh giữ nhà. Ông cầm 1 vòng hoa, 1 thòng lọng, 1 cây nhọn, và ban tặng những điều may mắn.

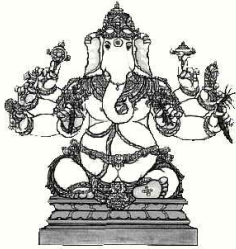
6. Dvija Ganapati: có 4 đầu, Dvija Ganapati, vị thần được sinh 2 lần, có màu của ánh trắng, cầm giữ 1 thòng lọng, 1 cây nhọn, 1 tờ kinh, 1 quyền trượng, 1 lọ nước và chuỗi hạt.

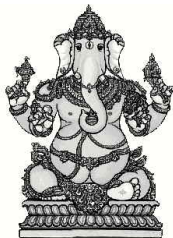
7. Siddhi Ganapati: có màu vàng kim, Siddhi Ganapati, vị thần của sự thành công, chính là mẫu hình của sự thành đạt và thắng thế. Ông ngồi thoải mái, cầm 1 bó hoa, 1 cái rìu, 1 trái xoài, mía, và những hạt vừng ngọt ngào trong vòi.

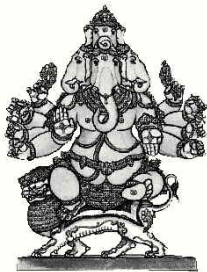
8. *Ucchhishta Ganapati:* là thần may mắn và người bảo vệ văn hóa. Có màu da xanh và 6 tay, ông ngồi với shakti, cầm 1 cây đàn vina, 1 quả lựu, hoa sen, tọng “mala” và cầm 1 nhánh lúa.

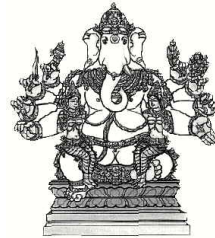
9. *Vighna Ganapati:* thần của trở ngại, có màu vàng rực rỡ và được trang hoàng với nhiều nữ trang, 8 tay ông giữ 1 thòng lọng và 1 cây nhọn, 1 cái ngà và kẹo modaka, 1 vỏ ốc và đĩa, 1 bó hoa, mía, 1 mũi tên hoa và 1 cái rìu.

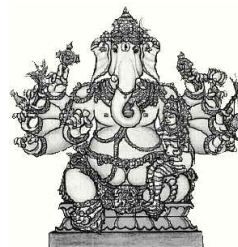
10. *Kshipra Ganapati:* đẹp trai và màu đỏ, Kshipra Ganapati được mô tả dưới dạng thức có 1 cái ngà gãy, 1 cây nhọn, và 1 nhánh cây ước kalpavriksha. Trong chiếc vò nâng cao, ông giữ 1 lọ nhỏ đầy đá quý.

11. *Heramba Ganapati:* có 5 mặt, màu trắng, Heramba Ganapati, vị thần bảo vệ kẻ yếu, cưỡi 1 con sư tử lớn. Ông biểu lộ cử chỉ bảo vệ và ban phước khi cầm giữ 1 thòng lọng, chuỗi hạt, rìu, búa, ngà, vòng hoa, trái cây và kẹo modaka.

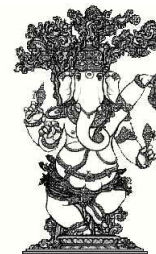
12. *Lakshmi Ganapati:* thuần trắng, là vị thần đem lại thành công và sự thông thái, tay biểu đạt điều bộ ban phước lành. Thần giữ 1 con vẹt xanh, 1 quả lựu, gương, cây nhọn, thòng lọng, 1 nhánh cây ước kalpavriksha và 1 lọ nước.

13. *Maha Ganapati:* cùng với 1 shakti, vị thần vĩ đại, Maha Ganapati, có màu da đỏ và 3 mắt. Ông giữ chiếc ngà, 1 quả lựu, mía, đĩa, thòng lọng, hoa sen, nhánh lúa, trượng, và 1 lọ đá quý.

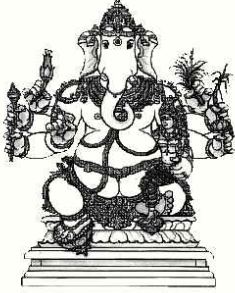

14. *Vijaya Ganapati:* có 4 tay, màu đỏ và cưỡi trên con chuột tháo vát, Vijaya Ganapati là vị thần chiến thắng. Biểu tượng của ông là chiếc ngà gãy, gậy thúc voi, thòng lọng, và 1 quả xoài vàng ươm, loại quả thích nhất của ông.

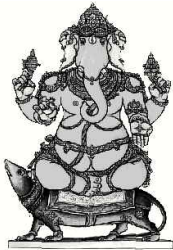

15. *Nritya Ganapati:* là 1 vũ công vui nhộn, Nritya Ganapati có 4 tay và

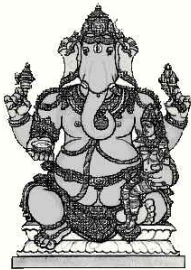
màu vàng, với đũa nhẵn trên ngón tay, giữ 1 chiếc ngà, cây nhọn, thòng lọng và kẹo modaka. Ông nhảy múa dưới cây kalpavriksha, là mẫu hình của sự linh hoạt và niềm vui.

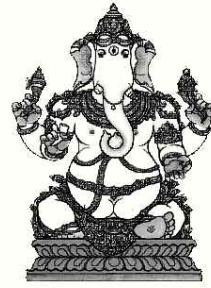
16. Urdhva Ganapati: ngồi với 1 shakti trên đầu gối trái, Urdhva Ganapati là vị thần của sự cao thượng, màu vàng. Trong 6 tay, ông cầm 1 nhánh lúa, sen, mía, mũi tên, chiếc ngà và hoa loa kèn xanh.

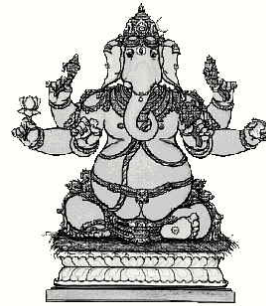
17. Ekakshara Ganapati: có 3 mắt, màu da đỏ và trang sức đỏ. Vương miện trắng lưỡi liềm, ông ngồi trên con chuột của mình, tay biểu đạt điều bộ ban phước huệ, cầm 1 quả lựu, thòng lọng và gậy.

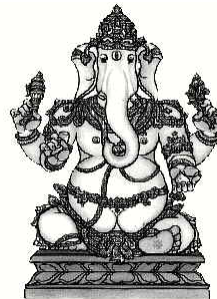
18. Varada Ganapati: một vị thần ban ân huệ với con mắt thông minh thứ 3 nhô ra, cầm 1 đĩa mật, thòng lọng, gậy, vòi quấn quanh một bình đá quý, Shakti ngồi bên cạnh, thần đội miện hình trăng lưỡi liềm.

19. Tryakshara Ganapati: chúa tể của 3 ký tự “A-U-M”, có màu dát vàng, và có chổi xua ruồi trong cái tai to và mềm. Ông mang cái ngà gãy, gậy, thòng lọng, xoài và thường xuyên nhìn thêm thường, tham lam vào loại bánh ngọt modaka trong vò.

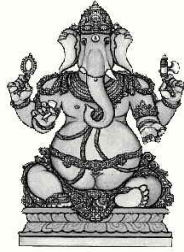

20. Kshipra Prasada Ganapati: “người ban những tặng thưởng”, giữ đồng cỏ kusha (người Ấn dùng làm chổi; cỏ kusha có hình dáng gồm nhiều cọng nhỏ, mảnh mai nằm song song, rất đều đặn, sát lại với nhau hướng về một phía. Nó biểu tượng cho sự thiên định tập trung quyết liệt vào một điểm và sự quán tưởng rõ ràng – tất cả năng lực của bạn đang tuôn theo một hướng). Cái bụng bự của thần tượng trưng cho toàn vũ trụ. Thần giữ 1 sợi thòng lọng, gậy, ngà, hoa sen, quả lựu và 1 nhánh cây ước.

21. Haridra Ganapati: trong bộ lễ phục dát vàng sáng, ngồi tịnh tâm trang trọng trên ngai. Phía trước thần là bánh

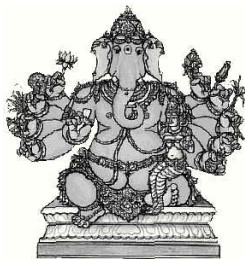
modaka. Thần dùng thòng lọng để gom những người mộ đạo gần nhau và 1 cây gậy nhọn để thúc họ tiến lên.

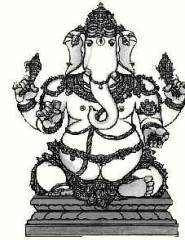
22. Ekadanta Ganapati: “thần 1 ngà”, nhìn cung cách trang trọng với màu xanh và chiếc bụng khá lớn. Thần dùng cái rìu cắt đi những khế ước của sự ngu dốt, cầm chuỗi tràng hạt nguyện cầu, 1 viên kẹo laddu ngọt ngào và 1 cái ngà gãy.

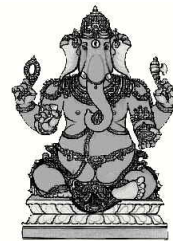
23. Srishti Ganapati: cưỡi trên con chuột thân thiết và dễ bảo của Thần, Srishti Ganapati là hiện thân của sự hạnh phúc. Vị thần lành lợi này có nước da màu đỏ. Thần cầm chiếc thòng lọng, cây gậy, một trái xoài ngon, và cái ngà. Thần là tượng trưng cho lòng vị tha, đức hy sinh.

24. Uddanda Ganapati: là thần thể hiện đậm nét “sức mạnh của Pháp”, uy quyền của luật lệ. Mười tay của Thần giữ lọ đá quý, hoa loa kèn xanh, lọ đường, 1 cây trượng, hoa sen, nhánh lúa, 1 quả lựu, thòng lọng, vòng hoa và chiếc ngà gãy.

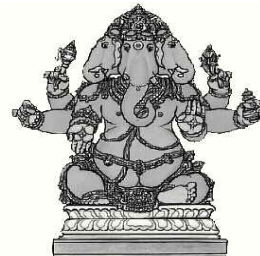
25. Rinamochana Ganapati: là thần giải phóng nhân loại khỏi tội lỗi và tù đày. Tư lỵ đỏ được dùng để trang điểm cho làn da thạch cao của thần. Thần cầm 1 sợi thòng lọng, 1 cây gậy, cái ngà trắng sữa và loại hoa ưa thích, hoa hồng.

26. Dhundhi Ganapati: màu da đỏ, “người được săn lùng”, giữ chuỗi hạt Rudraksha, ngà gãy, cầm rìu, một lọ nhỏ đá quý tượng trưng cho kho tàng nhận thức. Thần bảo trợ cho tất cả những người mộ đạo nhiệt thành.

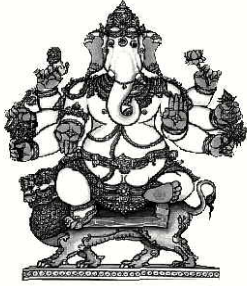

27. Dvimukha Ganapati: được những người La Mã gọi là Janus, với những khuôn mặt ở hai bên, nhìn mọi hướng. Hình dáng màu xanh nhạt của thần được khoác lên với tơ đỏ. Thần đội miện báu, giữ thòng lọng, gậy, ngà và 1 lọ đá quý.

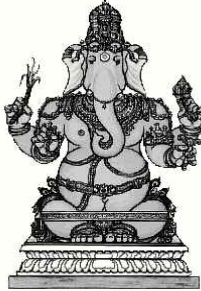

28. Trimukha Ganapati: thần 3 mặt với dáng trầm mặc, suy tư, màu da đỏ. Ngồi

trên tòa sen, cầm chuỗi hạt, thòng lọng, gậy và lọ mật. Thần biểu đạt cử chỉ bảo vệ bên tay phải và ban phước bên tay trái.

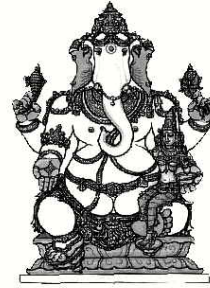
29. Sinha Ganapati: thuần trắng, cưỡi trên sư tử và phô bày 1 con sư tử khác trên tay, tượng trưng cho sức mạnh và sự không sợ hãi. Thần còn cầm nhánh cây ước kalpavrisha, đàn vina, hoa sen nở, một bó hoa và một lọ đá quý.

30. Yoga Ganapati: miệt mài với những câu thần chú. Đầu gối của thần xếp với tư thế suy tưởng, tay giữ cây trượng triết (yoga), cây kẹo modaka, 1 thòng lọng, chuỗi hạt nguyện. Thần có màu của mặt trời buổi sớm. Quần áo xanh trang điểm hình dáng thần.

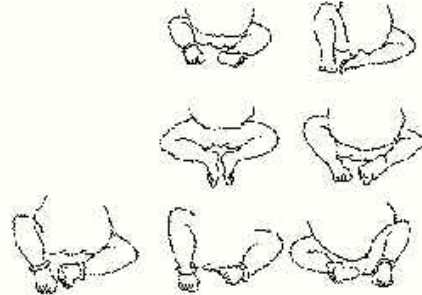

31. Durga Ganapati: “không thể đánh bại”, vẫy lá cờ của chiến thắng vượt qua bóng đêm. Hiện thân tốt đẹp này có màu sắc vàng đậm, quần tơ lụa đỏ, giữ cây cung và mũi tên, thòng lọng và gậy, chuỗi hạt, chiếc ngà gậy và trái gioi.

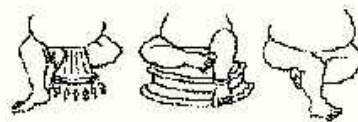

32. Sankatahara Ganapati: “người xua đuổi muộn phiền”, màu da như ánh nắng, trang phục xanh, ngồi trên 1 hoa sen đỏ. Thần giữ 1 đĩa bánh, 1 cây gậy, 1 thòng lọng, với điệu bộ ban phước lành (varada mudra).

2.2. Những tư thế đứng và ngồi của thần Ganesha

• **Utkutakasana:** Bảy tư thế thường ngồi của thần Ganesha, với một hoặc cả hai gối đưa lên.

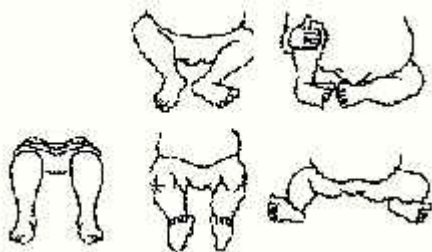
• **Lalitasana:** Những tư thế thư giãn, vui đùa trong thoải mái.

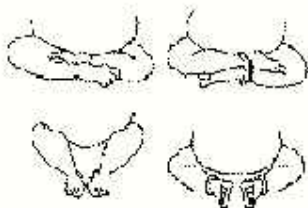
• **Nritya:** Ba tư thế múa, tư thế cuối cùng là tribhanga. (Một tư thế đứng với điệu bộ phần eo và cổ uốn cong đối nhau theo hình thể chữ “S” duyên dáng).

• **Tư thế ngồi khác:**

➤ Điều bộ thường thấy:

➤ Sáu tư thế hiếm thấy:

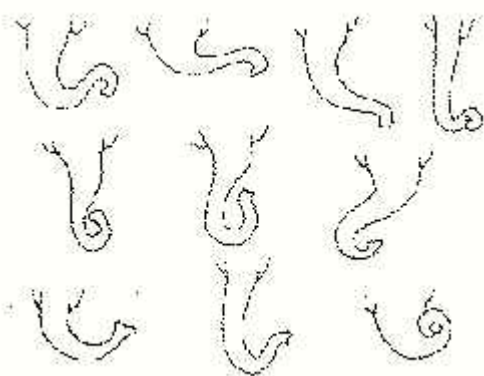

Bốn tư thế khi ngồi trên tòa sen

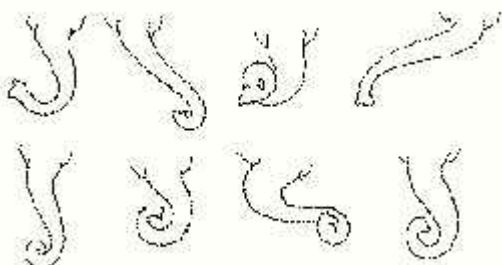

Hai tư thế chỉ thấy trong những văn bản cổ mô tả hình tượng của thần Ganesha

2.3. Điều bộ vòi của thần Ganesha

• **Kiểu Valampuri:** Vòi quấn về phía phải của thân (những dạng này rất hiếm).

• **Kiểu Edampuri:** Vòi quấn về hướng trái của thân (đây là kiểu phổ biến).

Nói tóm lại, Ganesha là một trong những vị thần được biết đến nhiều nhất trong Hindu giáo, với sự phù trợ và độ thoát qua mọi ách nạn. Thần Ganesha được hiển thị với hình ảnh thân người đầu voi và đã được tôn thờ ở khắp Ấn Độ. Là vị thần của sự thành công cùng với những vụ mùa dồi dào và sự sung túc trong cuộc sống, người dân Ấn cho rằng thần Ganesha là hiện thân của tâm linh, và rằng thần gồm 5 yếu tố - đất, không khí, lửa, nước và bầu trời hợp thành. Thần điều khiển những thành phần cơ bản này để tạo và duy trì trật tự trong vũ trụ.

Cái tinh thần tôn giáo trên đã thấm đẫm trong lòng người dân Ấn. Tuy nhiên, ở đây phải hiểu tinh thần tôn giáo một cách rộng rãi, như cách sống và cách nhìn nhận thế giới, tinh thần tôn giáo hầu như đồng nghĩa với văn hoá Ấn Độ. Nó tồn tại trong tâm hồn dân chúng Ấn Độ chứ không chỉ giới hạn nơi tầng lớp tu sĩ bên trong các đền chùa, thánh điện. Vì như Karl Marx đã từng chỉ ra rất chí lý: Ấn Độ giáo “là tôn giáo của các tầng lữ đồng thời cũng là tôn giáo của các vũ nữ”. Tại đây, chúng ta mới bắt gặp những cặp hình ảnh khá trái ngược và thú vị: vị thần Ganesha to béo cười trên lưng con chuột nhất bé xíu, thần Shiva hủy diệt và cũng tái tạo... Tinh thần tôn giáo Ấn Độ, trong bản chất, luôn luôn là sự thống nhất giữa hai mặt đối lập: siêu thoát và trần thế, khổ hạnh và hưởng lạc...

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ngô Văn Doanh – Cao Xuân Phổ – Trần Thị Lý 2000: *Nghệ thuật Đông Nam Á*, NXB Lao động, 351tr.
2. Nguyễn Thừa Hỷ 1986: *Tìm hiểu văn hóa Ấn Độ*, NXB Văn học, 243tr.

3. **GS.VS.TSKH. Trần Ngọc Thêm** 2001: *Tìm về bản sắc văn hóa Việt Nam*, NXB Tp. Hồ Chí Minh, 690tr.
  4. **Roy C Craven** 2005: *Mỹ thuật Ấn Độ*, NXB Mỹ thuật, 303tr.
  5. **Royina Grewal**: *The book of Ganesha*, Penguin Viking, 146p.
- Tư liệu web:**
1. <http://en.wikipedia.org/wiki/Ganesha>
  2. http://gurudeva.org/resources/books/lg/lg_ch-01.html
  3. http://www.himalayanacademy.com/books/lg/lg_ch-04.html
  4. <http://www.exoticindiaart.com/article/ganesha/>